

Ko ima pravo na invalidsku penziju i kako je može ostvariti?

Pitanja vezana za ostvarivanje prava na penziju definisana su [Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju](#), dok preciznije i detaljnije informacije možete naći u [Vodiču o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja](#), koji je razvio Fond penzijsko invalidskog osiguranja.

Mi ćemo se u ovoj smjernici baviti uslovima i načinom regulisanja invalidske penzije.

Zakon o PIO definiše pojam Invalidnosti – kao potpuni i djelimični gubitak radne sposobnosti.

Invalidnost u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju postoji kad kod osiguranika “zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastane potpuni gubitak radne sposobnosti.”

Invalidnost postoji i kad kod osiguranika “zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastane djelimični gubitak radne sposobnosti od 75%

Uzrok invalidnosti može biti: povreda na radu, profesionalna bolest, povreda van rada ili bolest.

Koja je procedura za ostvarivanje prava?

Postupak za ostvarivanje prava na invalidsku penziju pokreće se na **zahtjev osiguranika, ili poslodavca kod kojeg je osiguranik zaposlen**, kao i na predlog **zdravstvene organizacije** koja je osiguraniku pružala zdravstvenu zaštitu. Uz zahtjev, odnosno predlog obavezno se podnosi medicinska dokumentacija propisana [Pravilnikom o obimu i sadržini medicinske dokumentacije potrebne u postupku za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja](#).

U članu 2 ovog Pravilnika definisano je da se: Pod **medicinskom dokumentacijom** koja se podnosi uz **predlog za vještačenje ordinirajućeg ljekara** na obrascu br. 1, s izvještajem i mišljenjem o zdravstvenom stanju i radnoj sposobnosti, podrazumijeva: otpusna lista ili prepis istorije bolesti bolnice u kojoj se osiguranik liječio ili ispitivao, specijalistički nalazi, dijagnostički testovi i laboratorijski nalazi.

Ova dokumentacija treba da bude jasna i precizna i, po pravilu, ispisana pisaćom mašinom.

Pored zahtjeva, odnosno predloga za invalidsku penziju i medicinske dokumentacije uključujući i predlog za vještačenje, potrebno je priložiti i:

- **potvrdu o radnom mjestu, opis posla na obrascu br. 1a,**
- **izvod iz matične knjige rođenih,**
- **fotokopiju radne knjižice, a nakon utvrđivanja invalidnosti original,**
- **prijavu o povredi na radu (ako je osiguranik pretrpio povredu na radu).**

Ova dokumentacija se podnosi područnom odjeljenju Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore na čijem području je osiguranik bio posljednji put osiguran.

Puna i djelimična invalidska penzija

Pravo na punu invalidsku penziju stiče, uz ispunjenje drugih zakonskih uslova, osiguranik kod koga nastane potpuni gubitak radne sposobnosti. Pravo na djelimičnu invalidsku penziju stiče, uz ispunjenje drugih zakonskih uslova, osiguranik kod koga nastane djelimični gubitak radne sposobnosti od 75%. Djelimična penzija iznosi 75% od pune invalidske penzije.

Od stepena invalidnosti (puni ili djelimičan gubitak radne sposobnosti) zavisi da li će osiguranik ostvariti pravo na punu ili djelimičnu invalidsku penziju, dok su drugi zakonski uslovi za sticanje prava isti za obje vrste invalidskih penzija i zavise od uzroka invalidnosti.

Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju

Osnovni uslov za sticanje prava na invalidsku penziju je da kod osiguranika postoji invalidnost. Ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću, osiguranik stiče pravo na invalidsku penziju bez obzira na dužinu penzijskog staža i navršene godine života u momentu nastanka invalidnosti.

Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću

Ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, osiguranik stiče pravo na invalidsku penziju pod uslovom:

- da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja godina života propisanih za

sticanje prava na starosnu penziju i

-da je imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Godine života do kojih se može steći pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću

Ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, pravo na invalidsku penziju stiče se pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja opšte starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju (67 godina) i da je osiguranik imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Dakle, pravo na invalidsku penziju, u slučaju da je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada, stiče se samo ako je invalidnost nastupila prije navršenja godina života sa kojima se stiče pravo na starosnu penziju. Kako je propisan prelazni period postupnog podizanja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju (za muškarca do 2024. a za ženu do 2040. godine), to se u prelaznom periodu pravo na invalidsku penziju, po osnovu invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, stiče ako je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja propisanih godina života sa kojima se, u prelaznom periodu, stiče pravo na starosnu penziju.

Kod propisivanja zakonskog rješenja da se, u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, pravo na invalidsku penziju stiče pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju, pošlo se od opredjeljenja da kada osiguranik navrši starosnu granicu za sticanje prava na starosnu penziju, kod njega je nastupio osnovni rizik (osigurani slučaj) penzijskog i invalidskog osiguranja – starost, na osnovu koga se stiče pravo na starosnu penziju. Stoga taj osiguranik ne može da ostvari pravo na invalidsku, već samo pravo na starosnu penziju, ako uz propisane godine života ispunjava uslov u pogledu potrebnog penzijskog staža.

Od pravila da se, u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, pravo na invalidsku penziju stiče pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju koja važi u toj kalendarskoj godini, postoji izuzetak koji se primjenjuje u 2011. i 2012. godini. Osiguranici koji u 2011. godini imaju navršenih 64 (muškarac), odnosno 59 (žena) godina života, a nemaju navršen penzijski staž u trajanju od 16 godina, stiču pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću nastala prije navršenih 67 godina života, uz uslov da imaju navršen penzijski staž koji im pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka. Osiguranici koji u 2012. godini imaju navršenih 64 godine i šest mjeseci (muškarac), odnosno 59 godina i šest mjeseci (žena) života, a nemaju navršen penzijski staž u trajanju od 15 godina i šest mjeseci, stiču pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću nastala prije navršenih 67 godina života, uz uslov da imaju navršen penzijski staž koji im pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Radni vijek

Radni vijek je broj punih godina u periodu od dana kad je osiguranik navršio 20 godina života, odnosno 23 godine života, ako je redovnim školovanjem stekao višu stručnu spremu, odnosno 26 godina života, ako je redovnim školovanjem stekao visoku stručnu spremu, do dana nastanka invalidnosti. Osiguraniku koji je poslije navršenih 20 godina života bio na odsluženju vojnog roka skraćuje se radni vijek za onoliko vremena koliko je proveo na odsluženju vojnog roka.

Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju lica mlađih od 30 godina kod kojih je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada

Za osiguranika mlađeg od 30 godina, kod koga je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada propisani su povoljniji uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju. Osiguranik kod koga je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada nastala prije navršenja 30 godina života stiče pravo na invalidsku penziju:

- kad je invalidnost nastala do navršenih 20 godina života - bez obzira na dužinu staža osiguranja;
- kad je invalidnost nastala od 20. godine do navršenih 30 godina života
- ako do nastanka invalidnosti ima ukupno najmanje godinu dana staža osiguranja, ako je to za njega povoljnije od uslova propisanih za druge osiguranike.

Kao što se vidi, u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada, kad je ona nastala od navršenih 20 do navršenih 30 godina života, za ispunjenje posebnih uslova za sticanje prava na invalidsku penziju potrebno je da je osiguranik navršio propisani staž osiguranja (najmanje godinu dana), dok je za ispunjenje opštih uslova za sticanje prava na invalidsku penziju koji važe za sve osiguranike (kod kojih je gubitak radne sposobnosti prouzrokovao bolešću ili povredom van rada nastao prije navršenja opšte starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju) potrebno da osiguranik ima penzijski staž koji mu pokriva jednu trećinu radnog vijeka.

Posebni uslovi koji omogućavaju osiguranicima mlađim od 30 godina života da, u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, ostvare pravo na invalidsku penziju, bez uslovljavanja pokrivenošću radnog vijeka penzijskim stažom, primjenjuju se ukoliko su ti uslovi, u konkretnom slučaju, povoljniji od opštih uslova za sticanje prava na invalidsku penziju. U suprotnom, primijenit će se opšti uslovi za sticanje

prava na invalidsku penziju, odnosno cijeniće se da li penzijski staž pokriva jednu trećinu radnog vijeka.

Detaljnije u [Vodiču Fonda PIO](#).

Ukoliko prvostepenog rješenje bude nagativno, odnosno ukoliko budete odbijeni možete izjaviti žalbu Ministarstvu rada i socijalnog staranja, u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Žalba ne odlaže izvršenje rješenja, osim ako se njom pobija rješenje kojim je utvrđena invalidnost.

Ukoliko dođete do postupka žalbe, odnosno Fond PIO odbije Vaš zahtjev i proglasi ga neosnovanim možete se obratiti Udruženju mladih sa hendikepom Crne Gore kako bismo Vas zastupali u daljem postupku, uz Vaše punomoćje.

U tom slučaju, ukoliko nam se obratite, za Vas je ovaj proces dalje besplatan.

*Ova procedura izrađena je kroz projekat DisabilityINFO – portal osoba s invaliditetom, podržanog od strane Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.